

Ж.Қ.Мархмадова, ¹ Г.К.Касымова, ^{1*} В.Сюй, ¹ Х.Ретнавати ²

¹Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университет, Алматы қ., Қазақстан
²Джоғякарта Мемлекеттік Университет, Джоғякарта, Индонезия

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ӨЛШЕМДЕР АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ӨЗІНДІК ТИІМДІЛІК ДАҒДЫЛАРЫН ДАМЫТУ

Аңдатпа

Өзіндік тиімділік дағдыларын дамытудың психологиялық және білім беру жағдайларын зерттеу үшін, өзін-өзі тиімділіктің екінші тілдегі жазбаша оқытуға әсерін зерттеу арқылы біз екінші тілдегі жазбаша оқытуға қолайлы оқыту әдістері мен көп өлшемді бағалау мүмкіндіктерін іздейміз. Бұл зерттеу қытай оқушыларының ағылшын тіліндегі эссе шкаласы мен тестін деректерді жинауға, оқытушылардың, құрдастарының бағалауына және оқушылардың эсеге қатысты өзін-өзі бағалауына, сондай-ақ орта мектеп оқушыларының екінші тілдегі жазбаша өзіндік тиімділігін, жоғары сынып оқушылары өзіндік тиімділігін зерттеуге арналған құралы ретінде пайдаланады. Ағылшын тілін білу деңгейі, мұғалімдердің бағалары, оқушылардың өзін-өзі бағалауы және құрдастарының бағалары арасында корреляция бар. Зерттеу нәтижелері мынаны көрсетеді: ағылшын тіліндегі мәтіндерді жазудағы жоғары сынып оқушыларының өзіндік тиімділігі әдетте орта деңгейде; жоғары сынып оқушылары мен олардың жазбаша өзіндік тиімділігі төмен жазбаша бағалауларында айтарлықтай айырмашылықтар және күшті корреляция бар; құрдастарын бағалауда, оқушылардың өзін-өзі бағалауында және мұғалімдерді бағалауда айтарлықтай айырмашылықтар бар. Күшті корреляция құрдастарды бағалау мен оқушылардың өзін-өзі бағалауы мұғалімнің бағалауымен сәйкес келетінін және сенімді екенін көрсетеді, бұл ағылшын тілінде жазуды үйрену кезінде құрдастарды бағалау мен оқушылардың өзін-өзі бағалауын енгізу мүмкіндігі мен қажеттілігін көрсетеді.

Түйін сөздер: екінші тілдегі жазбаша жұмыс, өзіндік тиімділік, мұғалімді бағалау, құрдастарын бағалау, оқушылардың өзін-өзі бағалауы.

Мархмадова Ж.Қ., ¹ Касымова Г.К., ^{1*} Сюй В., ¹ Ретнавати Х. ²

¹Казахский национальный педагогический университет имени Абая,
г.Алматы, Казахстан

²Государственный университет Джоғякарта, г.Джоғякарта, Индонезия

РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ САМОЭФФЕКТИВНОСТИ УЧАЩИХСЯ ЧЕРЕЗ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ИЗМЕРЕНИЯ

Аннотация

Чтобы изучить психологические и образовательные условия развития навыков самоэффективности, изучая влияние самоэффективности на письменное обучение на втором языке, мы ищем методы обучения и возможности многомерной оценки, подходящие для письменного обучения на втором языке. В этом исследовании используется шкала и тест китайского эссе на английском языке в качестве инструмента для сбора данных, оценки преподавателей, сверстников и самооценки учащихся в отношении эссе, а также для изучения письменной самоэффективности старшеклассников на втором языке, а также самоэффективности старшеклассников. Существует корреляция между уровнем владения английским языком, оценками учителей, самооценкой учащихся и оценками сверстников. Результаты исследования показывают, что: самооценка старшеклассников при написании текстов на английском языке обычно находится на среднем уровне; существуют значительные различия и сильная корреляция в оценках старшеклассников и их письменных оценках с низкой самооценкой; существуют значительные различия в оценке сверстников, самооценке учащихся и оценке учителей. Сильная корреляция показывает, что оценка сверстников и самооценка учащихся совпадают с оценкой учителя и заслуживают доверия, что указывает на возможность и необходимость внедрения оценки сверстников и самооценки учащихся при обучении письму на английском языке.

Ключевые слова: письменная работа на втором языке, самоэффективность, оценка учителя, оценка сверстников, самооценка учащихся.

Markhmadova Zh.,¹ Kassymova G.,^{1*} Xu W.,¹ Retnawati H.²

¹ Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan

²Yogyakarta State University, Yogyakarta, Indonesia

DEVELOPING STUDENT'S SELF-EFFICACY SKILLS THROUGH PEDAGOGICAL MEASUREMENTS

Abstract

To explore the psychological and educational conditions for developing self-efficacy skills by examining the impact of self-efficacy on second-language written instruction, we are looking for teaching methods and multidimensional assessment opportunities suitable for second-language written instruction. This study uses the Chinese English Essay Scale and Test as a tool to collect data, evaluate teachers, peers, and students' self-assessment of essays, and to examine the written self-efficacy of high school students in a second language, as well as the self-efficacy of high school students. There is a correlation between English language proficiency, teacher grades, student self-esteem, and peer grades. The results of the study show that: high school students' self-esteem when writing texts in English is usually at an average level; There are significant differences and strong correlations in high school students' grades and their low self-esteem written grades; there are significant differences in peer assessment, student self-assessment, and teacher assessment. A strong correlation shows that students' peer assessment and self-assessment coincide with the teacher's assessment and are trustworthy, which indicates the possibility and necessity of introducing peer assessment and student self-assessment when teaching writing in English.

Keywords: written work in a second language, self-efficacy, teacher assessment, peer assessment, student self-assessment.

Кіріспе. Оқушылардың өзін-өзі тиімді пайдалану дағдыларын дамытудың психологиялық және тәрбиелік шарттары олардың оқуын бітіргеннен кейін мансап пен жұмысқа орналасуы үшін өте маңызды. Шолика және басқалар. (2021) мансаптық жетілудің делдалдық рөліне баса назар аудара отырып, өзін-өзі тиімділік, оқушылардың үлгерімі және мансаптық дайындық арасындағы байланысты зерттейді[1]. Авторлар оқушылардың өз қабілеттеріне деген сенімділігі, оның ішінде өзіндік тиімділік және олардың үлгерімі, оқушылардың үлгерімі, олардың болашақ мансаптық дайындығына қалай әсер ететінін зерттейді. Олар мансаптық жетілу - оқушылардың қаншалықты дайын екендігі және олардың мансаптық жолдары туралы хабардар болуы - осы қарым-қатынаста делдал ретінде әрекет етеді деп болжайды.Өзіндік тиімділік - психология саласындағы негізгі ұғым, оны алғаш рет 1977 жылы Альберт Бандура ұсынған. Өзіндік тиімділік- бұл «мен мұны істей аламын» туралы таным, белгілі бір өмірлік қысымдармен күресу қабілеті және адамдардың қабылдауына, ойлауына және мінез-құлқына әсер етеді (Шварцер, 1995)[2]. Өзіндік тиімділік (немесе өздік тиімділік) — адамның өз мүмкіндіктерін, дағдыларын және ресурстарын пайдалана отырып, қойған мақсаттарына жету үшін жеке күш-жігерін тиімді басқару қабілеті. Бұл термин адамды жеке немесе кәсіби деңгейде өз-өзіне сенімді болуға, өз әрекеттері мен шешімдерін дұрыс бағытта басқаруға және нәтиже шығару үшін қажетті шараларды қабылдауға итермелейтін психологиялық жағдайды сипаттайды. Өзіндік тиімділік адамның жеке сенімі мен мотивациясына негізделеді. Бұл адамның қиындықтарды жеңу қабілетіне деген сенімі, жаңа тапсырмаларды орындаудағы өзін-өзі басқару дағдылары мен әрекеттерін жоспарлауға қатысты қабілеті. Өзіндік тиімділік жоғары болған сайын, адам мақсаттарына жету үшін жоғары ықтималдықпен әрекет етеді.Өзіндік тиімділік ұғымы екінші тілді меңгеруге қолданылғанда, ол оқушының белгілі бір тілдік тапсырманы орындау қабілеті туралы субъективті пайымдауын сипаттайды. Зерттеулер көрсеткендей, өзіндік тиімділік екінші тілді үйренушілерді жазбаша оқытуда ерекше маңызды, сондықтан ол көптеген ғалымдардың назарын аударып, зерттеулерін жүргізді. Сонымен қатар бұл туралы ел ішінде және шетелде сарапшылар терең талқылаулар мен анықтамаларды белсенді түрде жүргізді.

Жеке тұлғаның белгілі бір жетістіктерге жету үшін қажетті мінез-құлықты жүзеге асыру қабілетіне деген сенімі ретінде анықталған өзіндік тиімділік білім беру, психология және денсаулық сақтауды басқаруды қоса алғанда, әртүрлі салалардағы негізгі тұжырымдамаға айналды. Бұл әдебиеттерге шолу өзін-өзі тиімділікке қатысты соңғы зерттеу нәтижелерін синтездейді, оның білімге, жұмыс орнындағы жағдайларға, психикалық денсаулыққа және денсаулық

сақтауды басқаруға әсерін көрсетеді. Сонымен қатар, шолу білімдегі олқылықтарды анықтайды және болашақ зерттеулердің бағыттарын ұсынады. Білім беру контекстіндегі өзіндік тиімділіктің маңыздылығы жақсы құжатталған. Өзін-өзі тиімділік төзімділік пен оқу үлгерімі арасындағы қарым-қатынаста маңызды делдал ретінде анықталды, бұл өзін-өзі тиімділігі жоғары оқушылар табандылық танытып, жақсы нәтижелерге қол жеткізу ықтималдығын көрсетеді (Брокуэй және басқалар., 2017)[4].

Ван (2005)[5] жазудың өзіндік тиімділігін жеке тұлғаның қажетті жазу сапасына қол жеткізу үшін белгілі бір жазу тапсырмасында қажетті әрекеттерді жоспарлау және жүзеге асыру қабілетіне деген сенімі ретінде анықтады. Зерттеулер көрсеткендей жазудың өзіндік тиімділігі мен жазудың тиімділігі арасында оң байланыс бар. Өзіндік тиімділігі жоғары оқушылар жақсы жазу қабілеті мен жоғары жазу сапасын көрсетеді. Эмпирикалық зерттеулер арқылы Ванг жазудың өзіндік тиімділігін оқушылардың жазушылық көрсеткіштерін жақсартудың маңызды факторы ретінде пайдалануға болатындығын тексеріп, білім беруде оқушылардың жазушылық қабілеттері мен сенімділіктерін арттыру үшін олардың жазушылық өзіндік тиімділігін дамытуға назар аудару керектігін баса айтты. Хан (2010)[6] жазудың өзіндік тиімділігі-бұл оқушылардың жазушылық іс-әрекетке қатысу кезінде олардың жазу қабілеттері туралы болжамдары мен пайымдаулары деп санайды. Оқушылардың жазудағы өзіндік тиімділігіне көптеген факторлар әсер етеді, соның ішінде алдыңғы жазу тәжірибесі, мұғалімдердің пікірлері, құрдастарының қолдауы және жеке ішкі мотивация. Хан тәрбиешілер оқушылардың жазуда жақсы нәтижелерге қол жеткізуіне көмектесу үшін олардың жазудағы өзіндік тиімділігін арттыруға назар аударуы керек екенін атап өтті және мұғалімдерге оқытудың нақты стратегиялары мен психологиялық қолдау көрсету арқылы оң кері байланыс беру және жазу дағдыларын үйрету оқушылардың өзіндік тиімділігін арттыруды ұсынды.

Өзіндік тиімділік, қызметкерлерді ынталандыру және өнімділік арасындағы байланысты зерттейтін зерттеулер ұйымдық жағдайларда өзін-өзі тиімділікті арттырудың маңыздылығын көрсетеді. Мета-талдаулар өзіндік тиімділік қызметкерлердің мотивациясының негізгі детерминанты болып табылатынын және жұмыс нәтижелеріне тікелей әсер ететінін көрсетеді (Чериан және Джейкоб, 2013; француз және басқалар., 2014)[7]. Оқыту бағдарламалары мен тәлімгерлік сияқты қызметкерлердің сенімін арттыру стратегияларын жүзеге асыратын ұйымдар тиімділік мақсаттарына жетуге қабілетті ынталы жұмыс күшін дамыта алады. Сонымен қатар, психикалық денсаулықтағы өзін-өзі стигматизациялау бойынша зерттеулер өзін-өзі теріс қабылдаумен күресуде өзін-өзі тиімділіктің маңыздылығын көрсетеді. Өзін-өзі тиімділікті арттыруға бағытталған іс-шаралар адамдарға өзін-өзі стигматизациялайтын сенімдерге қарсы тұруға мүмкіндік береді, бұл психикалық денсаулықтың жақсаруына әкеледі (Янос және басқалар., 2015)[8].

Өзіндік тиімділік бойынша ауқымды зерттеулерге қарамастан, білімдегі бірнеше олқылықтар сақталуда. Біріншіден, жоғары өзіндік тиімділікпен байланысты оң нәтижелер туралы көп нәрсе белгілі болғанымен, уақыт өте келе өзіндік тиімділіктің дамуы мен сақталуы мүмкін механизмдерге аз көңіл бөлінді. Болашақ зерттеулер өзіндік тиімділіктің өзгеруін және оның мінез-құлық пен өнімділікке ұзақ мерзімді әсерін бақылау үшін бойлық зерттеулерді зерттей алады. Екіншіден, өзіндік тиімділіктің өміршеңдік пен эмоционалды интеллект сияқты басқа психологиялық құрылымдармен қиылысы әлі де зерттелмеген. Осы факторлардың өзара әрекеттесуін зерттеу әртүрлі контексттердегі өзіндік тиімділіктің рөлі туралы жан-жақты түсінік бере алады. Ақырында, әртүрлі популяциялар мен жағдайларда өзіндік тиімділікті арттыруға бағытталған арнайы іс-шаралардың тиімділігі туралы қосымша зерттеулер қажет. Мәдени және контекстік айырмашылықтарды жоюға бағытталған жеке іс-шаралар олардың тиімділігі мен қолданылуын арттыруы мүмкін.

Қорытындылай келе, ғалымдар жазудың өзіндік тиімділігіне әртүрлі көзқарастардан әртүрлі анықтамалар берді. Ағылшын тілінде жазудың өзіндік тиімділігі ағылшын тілін үйренушілердің белгілі бір жазу тапсырмаларын орындау қабілеті туралы пікірін білдіреді деп жалпы қабыл-

данған.Шварцер (1995)[9] өзіндік тиімділік шкаласын әзірледі және өзіндік тиімділік шкаласын жобалау процесін егжей-тегжейлі енгізді, оның ішінде элементтерді генерациялау, үлгілерді таңдау, сенімділік пен жарамдылық сынағы. Өзіндік тиімділік шкаласы көптеген салаларда (мысалы, білім беру және психикалық денсаулық) қолдану құндылығына ие және зерттеушілер мен тәжірибешілерге жеке адамдардың өзіне деген сенімділігі мен күресу қабілетін түсінуге және жақсартуға көмектеседі.Луцинска (2005)[10] өзіндік тиімділік шкаласының әр түрлі мәдени контексттердегі негізділігі мен қолданылуын зерттеп, өзіндік тиімділіктің мәдениет-аралық ерекшеліктеріне баса назар аударды. Зерттеу барысында өзіндік тиімділік шкаласының сенімділігі мен негізділігі тексерілді, бұл оның бірнеше дақылдарда дәйекті өлшеу қасиеттеріне ие екендігін көрсетті. Нәтижелер шкаланы психология, денсаулықты нығайту және мінез-құлықты өзгерту сияқты салаларда кеңінен қолдануға болатынын көрсетеді. Паджарес (2001)[11] масштабтың дұрыстығы мен сенімділігін қамтамасыз ету үшін элементтерді генерациялауды, алдын ала тестілеуді және кері байланысты жинауды қоса алғанда, жазудың өзіндік тиімділік шкаласын әзірлеу қадамдарын көрсетті. Зерттеу барысында білім беру және психологиялық зерттеулерде жазудың өзіндік тиімділігін қолдану, әсіресе оқушылардың жазуға деген сенімділігі мен үлгерімін бағалау үшін осы шкаланы қалай қолдану керектігі талқыланды. Бұл жұмыс жазудың өзіндік тиімділігін өлшеудің теориялық негізі мен эмпирикалық қолдауын қамтамасыз етеді, бұл жазуды оқытудағы өзіндік тиімділіктің рөлін түсінуге көмектеседі. Сондықтан жазудың өзіндік тиімділігінің шкаласы оқушылардың жазу қабілеттеріне деген сенімдерін жақсырақ анықтауға және зерттеушілер мен мұғалімдерге оқушылардың сенімділік деңгейлерін түсінуге көмектеседі. Жазудың өзіндік тиімділігінің шкаласы оқушылардың жазбаша тапсырмалардағы үлгерімін болжауға көмектеседі, осылайша оқытушылық іс-шараларға негіз болады. Мұғалімдер масштаб нәтижелері бойынша оқыту әдістерін реттей алады және оқушылардың жазу қабілеті мен өзіне деген сенімділігін арттыру үшін жекелендірілген оқыту стратегияларын жасай алады.

Әдебиеттерге шолу мен теориялық негізге сүйене отырып, бұл зерттеу келесі гипотезаларды (Г1, Г2) ұсынады:

Г1: оқушылардың өз құрдастарының және өздерінің жазу деңгейлерін дұрыс бағалай алуының кілті-мұғалімдер оқушыларды шығармаларды бағалаудың стандарттары мен принциптерін меңгеруге үйрете ала ма, жоқ па.

Г2: кері байланыс жиілігі, әдісі, көзқарасы мен оқыту стилі мен оқушылардың өзіндік тиімділігі мен жазу үлгерімін жақсарту арасында айтарлықтай оң байланыс бар.

Негізгі ережелер. Бұл зерттеу өзіндік тиімділік дағдыларын дамытудың психологиялық және білім беру жағдайларын талдауға және өзіндік тиімділіктің әсері арқылы екінші тілде жазуды оқытуға қолайлырақ оқыту әдістері мен көп өлшемді бағалау әдістерінің орындылығын екінші тілде жазуды оқытуға зерттеуге бағытталған. Оқушылардың ағылшын тілінде жазудағы өзіндік тиімділігі мен олардың өзін-өзі бағалау баллдары, өзара бағалау баллдары және мұғалімнің бағалау баллдары арасындағы корреляция талқыланып, өзіндік тиімділік дағдыларын дамытудың психологиялық және тәрбиелік жағдайларын зерттеуге тырысады.

Материалдар мен әдістер. Зерттеу пәндері бір орта мектептің 50 оқушысы болды, олардың орташа жасы 16 жасты құрады. Барлық пәндер ағылшын тілінде жазудың өзіндік тиімділігі шкаласы бойынша сауалнамаға және ағылшын тілінде уақытылы жазу тестіне қатысты.Зерттеу құралдары ағылшын жазуының өзіндік тиімділік шкаласы және ағылшын композициясы болды. Тест негізгі емтихан алушылар ретінде зерттеушілер мен ағылшын тілі мұғалімдерінің қатысуымен аудиторияда өткізілді. Ағылшын тіліндегі уақытты жазу тесті топтық тестте өткізілді, ал сауалнама тесттен кейін аудиторияда толтырылды. Емтихан алушы субъектілерден нұсқаулықты мұқият оқып шығуды және олардың нақты жағдайына сәйкес ағылшын тіліндегі композиция мен сауалнаманы толтыруды сұрады.

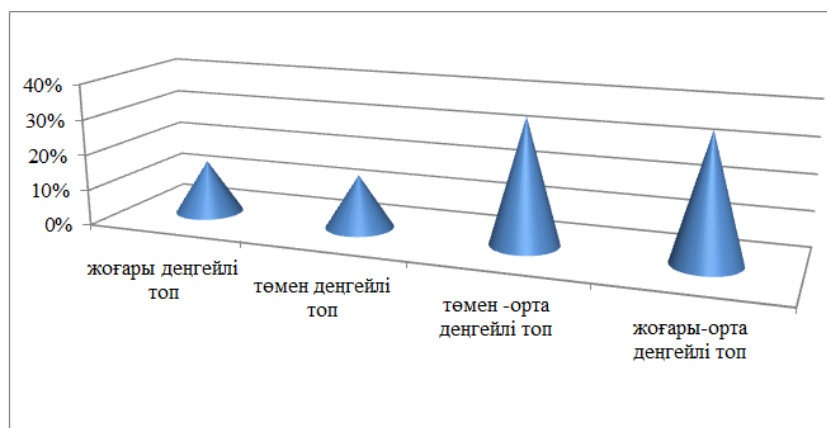
Бұл зерттеуде Шелфи, Мерфи және Брайнинг әзірлеген жазбаша өзіндік тиімділік сауалнамасы пайдаланылды, ол «жазу тапсырмаларының тиімділігі» және «жазу дағдыларының

тиімділігі» деген екі өлшемді қамтитын және оқушылардың әртүрлі тапсырмаларды орындау қабілеті туралы пікірлерін дәлірек көрсете алатын жазу жағдайлары (Шел, 1989) [12] жиі қолданылатын өлшеу құралы болып табылады. Шкала бес балдық Лайкерт шкаласы түріндегі 14 тармақтан тұрады, атап айтқанда, мүлдем сәйкес келмейтін, ішінара сәйкес келетін, дәйекті және толық сәйкес келетін. Опциялар 1-ден 5 баллға дейін, ал 14 элементтің жалпы ұпайы 14-тен 70-ке дейін болуы керек. Балл неғұрлым жоғары болса, өзіндік тиімділік соғұрлым жоғары болады.

Ағылшын тілінде жазу тесті үміткерлерден 25 минут ішінде ағылшын композициясын жазуды талап етеді. Композицияның атауы "Сандық оқуды жақсырақ пайдалану", ал сөздердің саны 120-дан 180 сөзге дейін. Композициялық тапсырманың барлығы ағылшын тілінде, толық 20 баллмен көрсетілген. Композиция аяқталғаннан кейін оны тәжірибелі емтихан алушылар жинап, мұғалімнің бағалау деректері есептеледі. Мұғалім ұпай жинағаннан кейін композиция кездейсоқ түрде таратылады және әр оқушыға өзіне тиесілі емес композицияны алуға кепілдік беріледі. Композицияны бағалау критерийлерін бірге меңгергеннен кейін оқушылар композицияны бағалайды және топтастарының бағалау деректерін есептейді. Оқушылар бір-бірін бағалағаннан кейін композиция оқушыларға аты-жөні бойынша таратылады және олар композицияны бағалау критерийлері бойынша өз бетінше балл жинайды және өз бетінше жинаған деректерді есептейді. Мұғалімдер мен оқушылар бағалау критерийлері мен принциптері бірдей болуы керек.

Оқушылар өзін-өзі бағалауды және құрдастарының бағалауын жүргізбес бұрын, мұғалімдер оқушыларға эсселерді бағалау критерийлерін түсіндіруі керек. Бағалау критерийлері төрт аспектіге негізделуі керек: мазмұны, ұйымдастырылуы, тілді қолдану және механика. Әр бөліктің ұпай диапазоны 0-4 баллды құрайды. Балл қою үшін ғаламдық балл қолданылады, эссе мазмұны мен тілінің екі аспектісі бойынша жан-жақты бағаланады. Егер сөздер саны жеткіліксіз болса, ұпайлар сәйкесінше шегеріледі. Есепке сәйкес, 18-20 балл мазмұнға бай, құрылымы жағынан қатаң, тілді жетік меңгерген және қатесіз дерлік болуы керек; 15-17 балл мазмұнға салыстырмалы түрде бай, құрылымы жағынан ақылға қонымды, негізінен тілді жетік меңгерген және қателердің аз саны болуы керек; 12-14 балл мазмұны бойынша жалпы, құрылымы бос және белгілі бір тілдік қателері болуы керек, бірақ түсінуге әсер етпеуі керек; 9-11 балл мазмұны жағынан әлсіз, құрылымы ретсіз және түсінуге әсер ететін көптеген тілдік қателер болуы керек; 8 және одан төмен баллдар мазмұны жағынан жетіспейтін, құрылымы түсініксіз, тілдік қателіктері бар және түсіну қиын болуы керек. Сапалық деректер жиілік пен пайыздың көмегімен сипатталады (екі ондық таңбамен), ал сандық деректер орташа ± стандартты ауытқу түрінде ұсынылады. Пирсон көбейтіндісі мен моментінің корреляция коэффициенті екі айнымалы сандық мәліметтердің корреляциясын есептеу үшін қолданылды.

Нәтижелер. Зерттеу барысында оқушылар эссе нәтижелері бойынша төрт топқа бөлінді: эссе тестіне қатысқан оқушылардың ең жақсы 15%-ы жоғары деңгейлі топта, төменгі 15%-ы төменгі деңгейдегі топта, ал орта 70%-ы жоғарғы орта және төменгі орта деңгейдегі топтарға бөлінді (Сурет 1). Өзін-өзі тиімділіктің бөлінуі де төрт топқа бөлінген ұпайға негізделді: 5-4 ұпай жоғары топта, 4-3 ұпай жоғарғы орта топта, 3-2 ұпай төменгі орта топта және 2-1 ұпай төменгі топта болды.

Сурет 1. Бивариаттық сандық мәліметтердің корреляциясы

Зерттеушілер «Өзіндік тиімділік шкаласы бойынша жазу» бойынша 50 сауалнама таратып, қалпына келтіру көрсеткіші 100% болатын 50 жарамды сауалнаманы жинады. Оқушылардың өзіндік тиімділігінің жалпы деңгейі. «Жазбаша өзіндік тиімділік шкаласы» бойынша жиналған деректер оқушылардың ағылшын тіліндегі өзіндік тиімділігінің орташа деңгейде екенін көрсетті (1-Кесте).

Кесте 1. Оқушылардың ағылшын тіліндегі өзіндік тиімділігі
Өзіндік тиімділіктің жалпы деңгейі N=50

	Минимум	Максимум	Орташа	Стандартты Ауытқу
Өзіндік тиімділік	1.0000	4.8500	3.2700	0.7025

Өзіндік тиімділіктің жалпы деңгейі мен мұғалімдердің рейтингтері, оқушылардың өзін-өзі бағалауы және құрдастарының рейтингтері арасындағы корреляция.

2-Кестедегі мәліметтерден оқушылардың өзіндік тиімділігінің жалпы деңгейі мен мұғалімдердің рейтингтері, оқушылардың өзіндік рейтингтері мен құрдастарының рейтингтері арасындағы корреляция келесідей деп қорытынды жасауға болады: өзіндік тиімділіктің жалпы орташа балл мен мұғалімнің арасындағы корреляция коэффициенті рейтинг $r=0,826$ ($p<0,01$) құрайды, ол орташа корреляцияланған және жоғары сенімділікке ие. Өзіндік тиімділіктің жалпы орташа балы мен оқушының өзін-өзі бағалауы арасындағы корреляция коэффициенті $r=0,733$ ($p<0,01$) құрайды, ол орташа корреляцияланған және жоғары сенімділікке ие. Өзіндік тиімділіктің жалпы орташа баллы мен құрдастардың рейтингі арасындағы корреляция коэффициенті $=0,735$ ($p<0,01$) құрайды, ол орташа корреляцияланған және жоғары сенімділікке ие. Оқушының өзін-өзі бағалауы мен мұғалімнің рейтингі арасындағы корреляция коэффициенті $r=0,860$ ($p<0,01$) құрайды, ол орташа корреляцияланған және жоғары сенімділікке ие. Оқушының өзін-өзі бағалауы мен құрдастарының рейтингі арасындағы корреляция коэффициенті $=0,862$ ($p<0,01$) құрайды, ол бір-бірімен тығыз байланысты және жоғары сенімділікке ие. Мұғалімнің рейтингі мен құрдастарының рейтингі арасындағы корреляция коэффициенті $r=0,773$ ($p<0,01$) құрайды, ол бір-бірімен тығыз байланысты және жоғары сенімділікке ие.

Өзін-өзі тиімділіктің жалпы орташа балл мен мұғалімдердің рейтингтері, өзін-өзі бағалау және құрдастарының рейтингтері арасындағы корреляция N=50 (Пирсон корреляциясы)

Кесте 2. Оқушылардың өзіндік тиімділігінің жалпы деңгейі мен мұғалімдердің рейтингтері, оқушылардың өзіндік рейтингтері мен құрдастарының рейтингтері арасындағы байланыс

		Өзіндік тиімділіктің орташа көрсеткіші	Мұғалімнің рейтингі	Құрдастардың рейтингі
Мұғалімнің рейтингі	r	0.826**		
	p	0.000		
Оқушының өзін-өзі бағалауы	r	0.733**	0.860**	
	p	0.000	0.000	
Құрдастардың рейтингі	r	0.735**	0.773**	0.862**
	p	0.000	0.000	0.000

***. r мәні t сынағы p<0.01*

Талқылау. Оқушылардың мұғалімдерге жазудың тиімділігі сезімін ояту. Өзіндік тиімділік пен жазу өнімділігі арасында айтарлықтай оң корреляция бар. Бұл ел ішінде және шетелде жүргізілген тиісті зерттеулердің консенсусы дерлік. Бұл зерттеу оқушылардың жазушылық қабілеттеріне деген сенімділігі олардың жазушылық қабілетінің маңызды детерминанты болып табылатындығы туралы үлкен сынып жағдайында тағы да сенімді дәлелдер келтіреді. Өзіндік тиімділік оқушылардың ішкі мотивациялық жүйесіне әсер етеді және олардың инвестицияларына, қызығушылығына, жазудағы табандылығына, жазу жаттығуларының жиілігі мен сапасына тікелей әсер етеді. Өзіндік тиімділік тұрақты емес, бірақ оны сыныпқа араласу арқылы өзгертуге болады. Бұл өзіндік тиімділіктің тұрақсыз екенін және сыныптағы оқыту әдістері мен қоршаған орта сияқты әртүрлі факторлардың әсер ететінін көрсетеді.

Бандураның көзқарасы бойынша, өзіндік тиімділік адамның мотивациясы мен мінез-құлқын қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Егер адам өз қабілеттеріне сенсе, ол мақсатқа жету жолында табандылық танытып, қиындықтарды жеңуге көбірек дайын болады. Ал егер адамның өзіндік тиімділігі төмен болса, ол жаңа тапсырмалардан қорқып, кедергілерге тап болғанда тез беріліп кетуі мүмкін. Бандураның теориясы бойынша, 3 - кестеде көрсетілген өзіндік тиімділіктің жоғары деңгейі адамның психологиялық әл-ауқатына, жеке жетістіктеріне, сондай-ақ өмірдегі қиындықтарды жеңуге деген қабілеттілігіне тікелей әсер етеді.

Кесте 3. Бандура өзіндік тиімділікті келесі төрт негізгі фактор

<i>Жеке тәжірибе</i>	адам өзі жеткен табыстар мен сәтсіздіктер арқылы өзіндік тиімділігін дамытады. Жеке жетістіктер өзін сенімді етуі мүмкін, ал сәтсіздіктер көбінесе кедергілерді жеңу қабілетін арттырады.
<i>Викациялық тәжірибе (моделинг)</i>	басқалардың табыстары мен сәтсіздіктерін бақылау арқылы адам өз мүмкіндіктерін бағалайды. Әсіресе, өзіне ұқсас адамдардың табысты тәжірибелерін көру маңызды.
<i>Әсерлі сөйлеу (элеуметтік ықпал)</i>	адамдардың позитивті пікірлері мен қолдауы адамның өзіндік тиімділігін арттыра алады. Егер адам өз қабілеттеріне сенетін болса, ол көбіне қолдау мен кеңестер арқылы сенімділігін нығайтады.
<i>Физиологиялық және эмоционалдық күй</i>	адамның эмоциялық күйі мен физикалық жағдайы да өзіндік тиімділікті қалыптастыруға әсер етеді. Мысалы, күйзеліс немесе алаңдаушылық өзіндік тиімділікті төмендетуі мүмкін.

Бандураның пікірінше, өзіндік тиімділік мінез-құлқты өзгертудің негізі болып табылады. Психологиялық процестердің өзгеруі, формасына қарамастан, өзіндік тиімділіктің деңгейі мен қарқындылығына әсер етуі мүмкін. Салыстырмалы түрде қауіпсіз іс-шаралар жеке тұлғаларға шеберлік тәжірибесін жинақтау арқылы өзіндік тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді, ал тәжірибенің сенімділігі неғұрлым жоғары болса, қабылданған өзіндік тиімділіктің өзгеруі соғұрлым маңызды болады. Осыған сүйене отырып, мұғалімдер оқытудың тиісті әдістері мен жазу стратегиялары арқылы оқушылардың өзіндік тиімділігін арттыра алады, осылайша

олардың жазу дағдыларын жетілдіруге ықпал етеді. Зерттеушінің педагогикалық тәжірибесіндегі тәжірибесіне сүйене отырып, нақты және қол жеткізуге болатын мақсатты міндеттерді қою өзіндік тиімділігі төмен оқушылар табысты тәжірибе жинауға және өзіне деген сенімділігін арттыруға көмектеседі. Сонымен қатар, мұғалімдер позитивті және жігерлендіретін көзқарасты ұстануы керек, оқушылардың жазудағы жетістіктері мен маңызды сәттерін толығымен растауы керек, сонымен бірге оқушылардың кемшіліктерімен объективті түрде бетпе-бет келуі керек, өзін-өзі тиімділігі төмен немесе төмен бағалары бар оқушыларға мазасыздық пен қорқыныш сияқты жағымсыз эмоцияларды реттеуге көмектесуі керек және жазу қиындықтарына тап болған позитивті ойлауды қолданыңыз, осылайша өзін-өзі тиімділікке деген оң сенімдерді насихаттаңыз.

Ағылшын тілінде жазуды бағалауға қатысатын оқушылардың орындылығы мен қажеттілігі. Зерттеулер көрсеткендей, оқушылардың өзін-өзі бағалауы мен құрдастарының бағалауы мен мұғалімдердің рейтингтері арасында күшті корреляция бар, бұл ағылшын тілінде жазу үлгерімін бағалауда құрдастардың бағалауы мен оқушылардың өзін-өзі бағалауының орындылығын дәлелдейді және оны қалыптастырушы бағалаудың бөлігі ретінде пайдалануға болады. Сыныптағы тапсырмалар мен іс-әрекеттерді жазу оқушыларды ынталандырып қана қоймай, сонымен қатар бағалау әдістері арқылы терең ойлау мен танымдық белсенділікке ықпал етуі керек. Бетпе-бет өзара әрекеттесу арқылы өзара бағалау бағалау ақпаратын үздіксіз беруге көмектеседі. Эксперименттік зерттеулер көрсеткендей, құрдастарды бағалау оқушылардың грамматикалық және форматтық қабілеттерін тиімдірек жақсарта алады. Өзара талқылау және жетілдіру арқылы оқушылардың жазу үлгерімі жақсартады, бұл олардың өзіне деген сенімділігін арттырып қана қоймайды, сонымен қатар жазудың өзіндік тиімділігін арттырады. Сондықтан, өзара бағалауды жазу курстарының маңызды құрамдас бөлігі ретінде қарастырған жөн.

Кейбір ғалымдар тіпті құрдастарының бағалауы мұғалімнің бағалауы оқушыларға жоғары тәуелсіз оқу қабілеттері мен интерактивтілігін көрсетуге мүмкіндік беретін таптырмас құндылыққа ие деп санайды. Рецензияланған кері байланыс механизмі Қытай оқушыларының екінші тілде жазуды қайта қарау процесіне оң әсер етеді және жазу қабілетін тиімді түрде жақсартады. Сонымен қатар, құрдастардың бағалауы оқушылардың жазу процесінде оқырмандардың хабардарлығын арттырып, басқалардың күшті жақтарын дер кезінде сіңіріп, өз кемшіліктерін толтыруға көмектеседі. Жақсы жағдайда, белгіленген стандарттар мен қағидаттарға негізделген құрдастардың бағалауы сыныптастарының жазу деңгейін дәл бағалап қана қоймай, сонымен қатар қатысушылардың бағалау деңгейін де көрсете алады.

Зерттеу бақылаулары сонымен қатар рецензиялау жақсы жазу атмосферасын құруға, талқылау арқылы сәтті қайта қарауға және төменгі сынып оқушыларына уақытылы кері байланыс пен жағымды эмоционалды тәжірибе алуға көмектесетінін көрсетті. Оқушылар әдетте құрдастарының бағалау әрекеттерін таниды және қабылдайды, өйткені олардың танымдық қабілеттері ұқсас, бұл сөздік, мақаланы ұйымдастыру және мазмұны бойынша модификациялық пікірлерді қабылдауды жеңілдетеді, осылайша өзін-өзі қайта қарауды ынталандырады және мәтін сапасын жақсартады. Кейбір ғалымдар құрдастарының бағалауы оқушылардың жазушылық алаңдаушылығын айтарлықтай төмендететінін, осылайша олардың ағылшын тілінде жазу дағдыларын жақсартуға көмектесетінін атап өтті. Эксперименттер құрдастардың бағалауы төменгі сынып оқушыларының жазудағы өзіндік тиімділігін айтарлықтай жақсарта алатынын дәлелдегенімен, жоғары сынып оқушылары да одан пайда көре алады, өйткені өзін-өзі тиімділіктің күшті сезімі оларды көп жұмыс істеуге мәжбүр етеді және түзету тәжірибесі арқылы тиімділік сезімін одан әрі арттырады.

Оқушылардың өзін-өзі бағалауының орындылығы мен қажеттілігі. Өзін-өзі бағалау барысында олар сыныпта оқытудың нақты әдістерін және бағалаудың бірыңғай стандарттары мен принциптерін қабылдайды. Оның түпкі мақсаты-тек балл жинау ғана емес, сонымен қатар оқушылардың өзін-өзі бағалау қабілетіне, өзін-өзі бағалаудың сенімділігі мен мұғалім мен оқушының бағалауының дәйектілігіне назар аудару. Зерттеу көрсеткендей, оқушылардың өзін-

өзі бағалауы мұғалімдердің бағалауына өте сәйкес келеді, бұл олардың өзін-өзі бағалауы олардың өзіндік тиімділігі мен жазу үлгеріміне қарамастан салыстырмалы түрде дәл екенін көрсетеді. Сондықтан оқушылардың өзін-өзі бағалауы, құрдастарының бағалауы сияқты, оқушылардың жазушылық үлгерімін қалыптастырушы бағалаудың бөлігі ретінде қолданыла алады.

Мұғалімдердің ұпайларын алмастыратын сенімді бағалау әдісі ретінде өзін-өзі бағалау оқушылардың оқуына ықпал етуі мүмкін, сондықтан бұл колледжде ағылшын тілінде жазуды оқытуда мүмкін болады. Оқыту және өзін-өзі бағалауды жүзеге асыру барысында мұғалімдер оқушылардың өзін-өзі бағалауды қарапайым баллдық формада оқуды ынталандыру құралына айналдыруға көмектесе алады. Сұхбаттар мен бақылаулар арқылы зерттеу өзін-өзі бағалау басты рөліне баса назар аударатынын көрсетті. Оқушылар өз эсселерін бағалау стандарттары мен принциптеріне сүйене отырып өлшейді, бұл үнемі өз пікірлері мен рефлексияларын жасауға көмектеседі. Олар тапсырманы орындағанын немесе белгілі бір стандартқа жеткенін, олардың жазушылық мәртебесін неғұрлым нақты түсіну және терең түсіну үшін нақты түсіне алады. Бұл процесс оқушыларға тиісті оқу мақсаттарын қоюға және өзін-өзі реттеуге қол жеткізуге көмектеседі, бұл олардың жазудағы өзін-өзі бағалау дағдыларын жетілдіріп қана қоймайды, сонымен қатар олардың жазу қабілеті мен тиімділік сезімін арттыруға көмектеседі.

Өзін-өзі бағалау және рефлексия әсіресе оң пікірлерді сирек алатын оқушылар үшін өте маңызды. Кейбір зерттеушілер оқушылардың оқуын үздіксіз оңтайландыру бойынша бағалау мақсатына жету үшін «оқушылар негізгі орган ретінде, ал мұғалімдер мен құрдастар көмекші ретінде» өзін-өзі бағалау пәнінің құрылымын құру қажет екенін атап өтті. Өзін-өзі бағалаудың дәлдігі мен шынайылығын қамтамасыз ету және оқушылардың өзін-өзі бағалауын болашақ сыныптық бағалаудың негізіне айналдыруға және өмір бойы оқуды ілгерілетуге ұмтылу үшін өзін-өзі бағалаудың әртүрлі әдістері мен тәсілдерін қабылдау қажет. Пан Минвэй және басқалар оқушылардың өзін-өзі бағалауы оқушылардың тілдік қолдану дағдылары мен білімдерін өзін-өзі бағалау тәсілі ғана емес, сонымен қатар оқушылардың өзін-өзі тануы мен оқудағы дербестігін арттыруға «алаңдаушылықты бағалау» әдісі көмектеседі және «жоғары интерактивті және төмен болады» деп санайды. Сондықтан оқушылардың интроспекция қабілеті мен жазу дағдыларын жетілдіру тұрғысынан оқытуда өзін-өзі бағалауды қолдану қажет және бұл оқушылардың өзіндік тиімділік сезімін арттырудың маңызды құралы болып табылады. Сонымен қатар, өзін-өзі бағалау оқушылардың кез-келген уақытта өздерінің жетістіктері мен кемшіліктерін ой елегінен өткізуге және білуге үйренуі үшін олардың жауапкершілікті көзқарастарын дамытуға көмектеседі.

Гипотезаларды зерттеу:

Г1: Бағалау стандарттары туралы гипотеза

Оқушыларды бағалау стандарттарын меңгеруге нұсқау берудің маңыздылығы туралы гипотеза білім беру дискурсының негізгі аспектісі болып қала береді. Бұл екпін осы стандарттарды түсінудің оқушылардың өзіндік тиімділігіне және олардың жалпы жазу үлгеріміне тигізетін терең әсерін көрсетеді. Зерттеу өзіндік тиімділік сезімі жоғары оқушылардың - негізінен өз мүмкіндіктеріне сенетін оқушылардың - жазуда жоғары нәтижелерге қол жеткізуге бейім екендігінің бұл тартпас дәлелдерін береді. Бұл корреляция оқушыларға өз дағдыларына сенімді болған кезде және олардың жұмысы бағаланатын критерийлерді түсінген кезде, олар жазу процесіне тереңірек үңіліп, нәтижелердің жақсаруына әкелетінін көрсетеді. Сондықтан бағалау стандарттарын нақты түсінуге баулу оқушылардың сенімін арттырып қана қоймай, оларды оқуда жетістікке жету үшін қажетті құралдармен жабдықтайды.

Г2: Кері байланыс пен бағалаудың жазу дағдыларындағы рөлі

Бұл гипотеза мұғалімдердің кері байланысының, оқытудың әртүрлі стильдерінің, сондай - ақ оқушылардың жазу қабілеттерін дамытуға және олардың өзіндік тиімділігін арттыруға өзіндік және құрдастық бағалаудың интеграциясының маңызды рөлін көрсететін зерттеу нәтижелерін қамтиды. Зерттеу көрсеткендей, мұғалімдердің сындарлы пікірлері оқушылардың жазушылық

іс-әрекеттеріне басшылық жасау үшін өте маңызды, өйткені бұл оларға түсініктер мен жетілдірудің нақты бағыттарын береді. Сонымен қатар, оқытудың әртүрлі әдістері әртүрлі оқу стильдеріне сәйкес келеді, бұл жазу процесін барлық оқушылар үшін қолжетімді және тартымды етеді. Сонымен қатар, оқушылар өзін-өзі бағалауға және рецензиялауға қатысқан кезде, олар өз жұмыстарын сынға алуды үйреніп қана қоймай, құрдастарынан құнды перспективалар алады. Бағалаудың бұл біртұтас тәсілі жазуды меңгеруді де, өзіне деген сенімділікті де дамытатын, сайып келгенде, оқушылардың сауатты жазушы ретінде жалпы дамуына ықпал ететін қолдау көрсететін оқу ортасын құруға көмектеседі.

Қорытынды. Зерттеу көрсеткендей, орташадан жоғарыға және орташадан төмен өзіндік тиімділігі бар оқушыларды қоспағанда, өзіндік тиімділігінің әртүрлі деңгейлері бар оқушылардың жазу ұпайлары статистикалық маңызды және жазу ұпайларын оң болжай алады. Сонымен қатар, мұғалімдердің рейтингтері, оқушылардың өзін-өзі бағалауы және құрдас-тарының рейтингтері арасындағы корреляция коэффициенттері өте күшті, бұл оқушылардың өзін-өзі бағалауы мен құрдас-тарының рейтингтері салыстырмалы түрде дәл және жоғары сенімділікке ие екендігін көрсетеді. Гипотезалар өзіндік тиімділіктің дамуына ықпал ететін психологиялық және білім беру жағдайлары және оның екінші тілде жазуға оқыту әсері туралы зерттеу нәтижелерін көрсетеді. Психологиялық жағдайлардың шарттарында зерттеу оқушылардың өз мүмкіндіктеріне деген сенімдері, олардың мотивациясына және жазбаша тапсыр-маларды орындауға қатысуына қалай айтарлықтай әсер ететінін көрсетеді. Оқушылар өздерін сауатты жазушы ретінде қабылдаған кезде, олар қиындықтарға кезігіп, қиындықтарға кезіккенде табандылық танытып, сайып келгенде жақсы нәтижелерге қол жеткізеді. Бұл өзіндік тиімділік сезімі жазуға деген оң көзқарасты дамытып қана қоймайды, сонымен қатар екінші тілді меңгеру үшін қажет жаңа тілдік құрылымдар мен стильдермен тәжірибе жасауға дайын болуға шақырады. Білім беру тұрғысынан зерттеу оқушылар арасында өзіндік тиімділікке тәрбиелейтін қолдау көрсететін оқыту тәжірибесінің маңыздылығын көрсетеді. Мұғалімдердің тиімді пікірлері, жеке оқыту стратегиялары және сыныптағы ынталандыратын орта оқушылардың жазу қабілеттеріне деген сенімділігіне ықпал ететін маңызды құрамдас бөліктер ретінде анықталған. Оқушылар өз ойын білдіру және қателіктер жіберу үшін өздерін қауіпсіз сезінетін кеңістік құру арқылы тәрбиешілер оқушылардың өзіндік тиімділігін едәуір арттыра алады, осылайша олардың екінші тілде жазу дағдыларын жетілдіре алады.

Зерттеу оқушылардың өз құрдастарын және өздерінің жазу деңгейлерін дұрыс бағалауының кілті мұғалімдер оқушыларға эсселерді бағалаудың критерийлері мен принциптерін түсінуге үйретуі керек деп санайды. Сонымен қатар, мұғалімнің бағалауы зерттеуде егжей-тегжейлі талқыланбағанымен, оның кері байланыс жиілігі мен әдістері, көзқарастары мен оқыту стильдері (мысалы, мұғалім мен оқушы арасындағы жақсы қарым-қатынас және сыныптағы атмосфера) оқушылардың өзіндік тиімділік және жазу ұпайлары жазуын жақсарту үшін бірдей маңызды. Алдыңғы зерттеулер көрсеткендей, мұғалімдерді бағалау мен оқушылардың өзін-өзі бағалауы мен құрдас-тарының бағалауының үйлесімі оқушылардың жазу қабілетін, әсіресе идеялар, тұжырымдар, сөйлем құрылымы, грамматика және формат тұрғысынан тиімдірек дамытуға мүмкіндік береді. Оқушылардың үлгерімі айтарлықтай жақсарды. Дегенмен, неліктен өзіндік тиімділігі төмен оқушылар әлі де өздерінің және басқалардың жазбаларын дәл бағалай алады-бұл болашақ зерттеулерде одан әрі зерттеуге лайық құбылыс.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Alfadda Hind., And Mahdi Hassan Saleh. Measurement of students ' use of the Zoom app in a language course based on the technology acceptance model (TAM). *Journal of psycholinguistic research*, 50, 2021. 883-900. <http://doi.org/10.1007/s10936-020-09752-1>
2. Schwarzer R. And Jerusalem M. The Generalized Self-Efficacy Scale. J. In Weinman, S. Wright, And M. Johnston (Ed.), *Measures in health psychology: user portfolio* (pages 35-37). Windsor, 1995. UK: NFER-Nelson.
3. Khan Z. Self-efficacy of writing and the effectiveness of writing: the role of self-efficacy in writing. *Educational Psychology*, 30 (1), 2010. 57-68.

4. Brockway M., Benzis K., & Hayden K.A. Activities aimed at improving the self-efficacy of breastfeeding and the performance of breastfeeding: a systematic review and meta-analysis. *Journal of Human Lactation*, 33,2017. 486-499 . <http://doi.org/10.1177/0890334417707957>

5. Van S. Self-efficacy of writing: exploring the relationship between self-efficacy and the effectiveness of writing. *Journal of Educational Psychology*, 97 (3),2005. 265-272.

6. Carberry Adam R., Lee, Hee-Sun., & Oland, M. (2010). Measurement Of The Self-Efficacy Of Engineering Design. *Journal of Engineering Education*, 99. <http://doi.org/10.1002/j.2168-9830.2010.tb01043.x>

7. Cherian Jacob., And Jacob Fun. The impact of self-efficacy on employee motivation and performance. *International Journal Of Biometrics*, 8,2013. 80. <http://doi.org/10.5539/IJBM.V8N14P80>

8. Janos P., Laksted A., Drapalsky Amy L., Rowe D., & Lizaker P. Activities aimed at stigmatizing mental health: a review and comparison.. *Journal of psychiatric rehabilitation*, 38 2,2015. 171-178 . <http://doi.org/10.1037/prj0000100>

9. Schwarzer R. And Jerusalem M. Assessing optimistic self-beliefs: a comparison of the German, Spanish and Chinese versions of the overall self-efficacy scale. *Applied Psychology: International Review*, 44(1),1995. 1-13.

10. Lüsichinska A., Scholz U. And Schwarzer R. The overall self-efficacy scale: multicultural validation studies. *Journal of psychology*, 139 (5),2005. 439-457.

11. Pajares F. And Valiante G. Development of a scale of self-efficacy of writing. *Educational and psychological measurement*, 61 (2),2001. 207-220. <https://doi.org/10.1177/0013164401612001>

12. Shell D.F., Murphy K.S., and Bruning R.H. Self-efficacy in the achievement of reading and writing and mechanisms for the expectation of results. *Journal of Educational Psychology*, 81 (1),1989. 91-100. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.81.1.91>

13. French D., Olander E., Chisholm A., And Sharry J. Mac. What behavior modification techniques are most effective in increasing self-efficacy and physical activity in the elderly? *Systematic Review. Annals of Behavioral Medicine*, 48,2014. 225-234. <http://doi.org/10.1007/s12160-014-9593-z>

14. Novinsky V., Haddud M., Lancharich D., Egerova Dana., & Chegledi S. The influence of entrepreneurial education, entrepreneurial self-efficacy and gender on the entrepreneurial intentions of university students in the Visegrad countries. *Study in higher education*, 44,2019. 361-379. <http://doi.org/10.1080/03075079.2017.1365359>

15. Lenferink A., Bruce-Keyser M. What is the difference?, Frith P., Zverink M., Monnhof E., Palen J.the van der., & Effing T. Self-management measures, including plans for action against the progression of the disease compared to the usual treatment of patients with chronic obstructive pulmonary disease. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 8,2017. CD011682. <http://doi.org/10.1002/14651858.CD011682.pub2>

IRSTI 14.35.07

<https://doi.org/10.51889/2959-5762.2026.89.1.033>

Yerkebekova A.,^{1*} Zhardamaliyeva Zh.,² Demeubekova K.²

¹Kazakh National Women's Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan

²Kazakh National Research Technical University named after K.I.Satpayev,
Almaty, Kazakhstan

FORMATION OF LEVEL-BASED COMMUNICATIVE COMPETENCE IN STUDENTS USING A PROBLEM-CREATIVE APPROACH

Abstract

The cultivation of level-specific communicative competence in students during Russian language classes through the adoption of a problem-solving and creative approach remains a vital focus in modern education. This strategy encourages enhancing critical thinking, creativity, and problem-solving abilities – indispensable skills in today's rapidly evolving environment. One of the primary challenges faced by contemporary education is the need to boost students' learning motivation, a critical element in shaping future professionals. Developing effective learning processes is closely tied to fostering level-specific communicative competence. This article explores the challenges associated with building level-specific communicative competence in students by incorporating a problem-solving and creative methodology into Russian language instruction. The research methods applied in this study involve an in-depth analysis of current pedagogical and psychological literature. The investigation employed a case-study approach that integrated problem-solving tasks into the curriculum. Lessons were designed with innovative techniques, such as multimodal and interactive learning strategies, emphasizing developing communication skills relevant to professional contexts. The study's findings highlight that students' cognitive interest in the subject and improving interpersonal relationships are among the most significant motivators. Integrating theoretical knowledge with practical applications under the problem-solving and creative approach stimulated